

Hóa trị là gì? Cách hoạt động

Hóa trị (chemotherapy, còn gọi là chemo) là một phương pháp điều trị ung thư dùng thuốc để tiêu diệt tế bào ung thư. Nó hoạt động bằng cách tiêu diệt hoặc ngăn chặn sự phát triển của các tế bào tăng trưởng nhanh. Vì nó cũng ảnh hưởng đến một số tế bào khỏe mạnh tăng trưởng nhanh, nó có thể gây ra tác dụng phụ như mệt mỏi, nhưng những tác dụng này thường thuyên giảm sau khi kết thúc điều trị.

Phiên bản đơn giản

Hóa trị (chemotherapy, còn gọi là chemo) là một loại điều trị ung thư dùng thuốc để tiêu diệt tế bào ung thư.

Nó hoạt động bằng cách tiêu diệt ung thư và các tế bào tăng trưởng nhanh khác, hoặc ngăn chúng phát triển. Bác sĩ dùng hóa trị vì hai lý do chính:

- **Để điều trị ung thư:** nó có thể được dùng để chữa khỏi ung thư, giảm khả năng ung thư quay trở lại, hoặc ngăn chặn hay làm chậm sự phát triển của nó.
- **Để làm giảm triệu chứng ung thư:** nó có thể làm nhỏ những khối u đang gây đau và các vấn đề khác.

Hóa trị dùng thuốc để tiêu diệt hoặc làm chậm sự phát triển của các tế bào ung thư tăng trưởng nhanh.

Hóa trị được dùng cùng các phương pháp điều trị khác như thế nào

Hóa trị được dùng để điều trị nhiều loại ung thư. Với một số người, đó là phương pháp điều trị duy nhất họ nhận được. Nhưng thường thì nó được dùng cùng với các phương pháp điều trị ung thư khác.

Khi dùng cùng các phương pháp khác, hóa trị có thể:

- làm nhỏ khối u trước khi phẫu thuật hoặc xạ trị (gọi là hóa trị bổ trợ trước, neoadjuvant)
- tiêu diệt các tế bào ung thư có thể còn sót lại sau phẫu thuật hoặc xạ trị (gọi là hóa trị bổ trợ, adjuvant)
- giúp các phương pháp điều trị khác hoạt động tốt hơn
- tiêu diệt các tế bào ung thư đã quay trở lại hoặc lan sang các phần khác của cơ thể quý vị

Vì sao hóa trị gây tác dụng phụ

Hóa trị tiêu diệt các tế bào ung thư tăng trưởng nhanh. Nó cũng tiêu diệt hoặc làm chậm các tế bào khỏe mạnh phát triển và phân chia nhanh. Ví dụ là các tế bào lót miệng và ruột của quý vị, và các tế bào làm tóc mọc. Tổn thương các tế bào khỏe mạnh này có thể gây ra tác dụng phụ, như loét miệng, buồn nôn và rụng tóc.

Tác dụng phụ thường đỡ hơn hoặc hết sau khi quý vị đã hoàn thành hóa trị.

Tác dụng phụ thường gặp nhất là mệt mỏi, tức là cảm giác kiệt sức và rã rời. Quý vị có thể chuẩn bị cho tình trạng mệt mỏi bằng cách:

- nhờ ai đó chở quý vị đi và về từ nơi hóa trị
- dành thời gian nghỉ ngơi vào ngày hóa trị và ngày hôm sau
- nhờ giúp đỡ việc nấu ăn và trông con vào ngày hóa trị và ít nhất một ngày sau đó

Tác dụng phụ xảy ra vì hóa trị cũng ảnh hưởng đến các tế bào khỏe mạnh tăng trưởng nhanh.

Các hướng dẫn thực tế về tác dụng phụ có thể giúp quý vị theo dõi những gì đang xảy ra giữa các lần khám: mouth sores during cancer treatment, nausea during cancer treatment, fatigue during cancer treatment, fever during chemo, và low white blood cells during chemotherapy.

Điều cần chờ đợi

Cách đưa thuốc. Hóa trị có thể được đưa theo nhiều cách. Có thể là viên, viên nang hoặc dung dịch quý vị nuốt (đường uống). Có thể đưa trực tiếp vào tĩnh mạch qua đường truyền tĩnh mạch (IV). Có thể là tiêm, hoặc một loại kem bôi lên da. Thường nhất là đưa qua đường truyền tĩnh mạch, dùng một kim mảnh đặt vào tĩnh mạch ở bàn tay hoặc cẳng tay dưới. Thuốc cũng có thể được đưa qua ống thông (catheter, một ống mềm mảnh), cổng truyền (port, một đĩa nhỏ đặt dưới da), hoặc với sự hỗ trợ của máy bơm.

Nơi quý vị đến. Quý vị có thể được hóa trị trong lúc nằm viện, tại nhà, hoặc ngoại trú tại phòng khám của bác sĩ, cơ sở y tế hoặc bệnh viện. Ngoại trú nghĩa là quý vị không ở lại qua đêm.

Tần suất. Lịch điều trị rất đa dạng. Hóa trị thường được đưa theo từng chu kỳ. Một chu kỳ là một khoảng thời gian điều trị, tiếp theo là một khoảng thời gian nghỉ. Ví dụ, quý vị có thể được hóa trị mỗi ngày trong một tuần, rồi có ba tuần không hóa trị. Bốn tuần đó tạo thành một chu kỳ. Khoảng nghỉ cho cơ thể quý vị cơ hội hồi phục và tạo ra các tế bào khỏe mạnh mới.

Hãy xin kế hoạch bằng văn bản. Trước chu kỳ đầu tiên, hãy hỏi tên phác đồ và một chu kỳ kéo dài bao lâu. Hãy hỏi dự kiến có bao nhiêu chu kỳ và mỗi buổi điều trị mất bao lâu. Hãy hỏi quý vị uống những thuốc nào ở nhà và khi nào đến hạn xét nghiệm máu. Hãy hỏi nhiệt độ bao nhiêu được tính là sốt cần gọi, và dùng con số nào vào ban đêm và cuối tuần.

Tốt nhất là không bỏ một buổi điều trị. Đôi khi bác sĩ có thể thay đổi lịch của quý vị nếu quý vị gặp một số tác dụng phụ nhất định. Nếu điều này xảy ra, bác sĩ hoặc y tá của quý vị sẽ giải thích

cần làm gì.

Nếu lịch của quý vị ghi một tên phác đồ cụ thể, xem FOLFOX, FOLFIRINOX, R-CHOP, ABVD, AC-T, hoặc Carboplatin-Taxol. Về hậu cần trong ngày truyền, xem What to Pack for Chemotherapy.

Làm sao quý vị biết nó có hiệu quả hay không

Quý vị sẽ gặp bác sĩ thường xuyên. Trong những lần khám này, họ sẽ hỏi quý vị cảm thấy thế nào và khám thực thể. Họ cũng sẽ chỉ định các xét nghiệm y khoa và chụp chiếu. Xét nghiệm có thể gồm xét nghiệm máu. Chụp chiếu có thể gồm MRI, CT hoặc PET.

Quý vị không thể biết hóa trị có hiệu quả hay không từ các tác dụng phụ của nó. Một số người nghĩ tác dụng phụ nặng nghĩa là hóa trị đang hiệu quả tốt. Những người khác nghĩ không có tác dụng phụ nghĩa là nó không hiệu quả. Cả hai đều không đúng. Tác dụng phụ không liên quan gì đến việc hóa trị đang chống lại ung thư của quý vị tốt đến đâu.

Bác sĩ của quý vị dùng khám và chụp chiếu, không phải tác dụng phụ của quý vị, để xem hóa trị có hiệu quả hay không.

Ăn uống và làm việc trong lúc hóa trị

Hóa trị có thể làm tổn thương các tế bào khỏe mạnh lót miệng và ruột của quý vị. Điều đó có thể gây ra các vấn đề về ăn uống. Hãy báo cho bác sĩ hoặc y tá nếu quý vị khó ăn. Quý vị cũng có thể thấy hữu ích khi trao đổi với chuyên gia dinh dưỡng.

Nhiều người có thể làm việc trong lúc hóa trị, miễn là họ điều chỉnh lịch làm việc phù hợp với cảm giác của mình. Nếu công việc của quý vị cho phép, hãy xem có thể làm bán thời gian, hoặc làm việc tại nhà vào những ngày quý vị thấy không khỏe không. Nhiều nhà tuyển dụng được pháp luật yêu cầu phải thay đổi lịch làm việc của quý vị để đáp ứng nhu cầu của quý vị trong lúc điều trị ung thư.

Khi nào cần nhờ giúp đỡ sớm hơn

- **Hãy gọi 911 hoặc đến khoa cấp cứu nếu** quý vị không thể thở được, đau ngực, hoặc thấy choáng váng và không thể đứng vững. Đừng chờ phòng khám mở cửa. Không tự lái xe.
- **Hãy gọi cho đội ngũ ung thư của quý vị ngay khi** quý vị có nhiệt độ từ 100.4°F (38°C) trở lên ([cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/fever.html](https://www.cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/fever.html)), hoặc bắt đầu rét run và ra mồ hôi. Hóa trị làm giảm các bạch cầu chống nhiễm trùng, và CDC coi sốt trong lúc hóa trị là tình trạng cấp cứu y tế. Hãy dùng số điện thoại ngày hoặc đêm và đừng chờ đến sáng. Nếu quý vị không liên lạc nhanh được với ai, hãy đến khoa cấp cứu và nói với nhân viên ở đó rằng quý vị đang hóa trị.
- **Hãy gọi ngay cho đội ngũ chăm sóc của quý vị, vào bất kỳ giờ nào, nếu** có đổ hoặc sưng quanh cổng truyền hay đường truyền tĩnh mạch, hoặc rát khi đi tiểu, hoặc loét miệng khiến quý vị không ăn được, ngay cả khi nhiệt độ bình thường ([CDC](https://www.cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/symptoms.html) ([cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/symptoms.html](https://www.cdc.gov/cancer-preventing-infections/patients/symptoms.html))). [NCI](https://www.cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/infection) ([cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/infection](https://www.cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/infection)) cho biết nhiễm trùng cần được chăm sóc khẩn cấp. Một chỉ số bình thường không phải là lý do để chờ.

- **Hãy gọi cho đội ngũ chăm sóc của quý vị trong vòng một đến hai ngày nếu** buồn nôn khiến quý vị không giữ được thức ăn, hoặc phân lỏng không đỡ. Đây là những vấn đề dễ xử lý khi sớm và khó xử lý khi muộn.

Dựa trên một nguồn đáng tin cậy

Đây là bản dịch bằng ngôn ngữ đơn giản của nội dung giáo dục dựa trên Viện Ung thư Quốc gia Hoa Kỳ. Vui lòng đọc nguồn gốc để có thông tin đầy đủ và cập nhật. Chỉ mang tính giáo dục — không phải lời khuyên y tế. Hãy luôn trao đổi với đội ngũ chăm sóc của bạn.

Viện Ung thư Quốc gia Hoa Kỳ: cancer.gov/about-cancer/treatment/types/chemotherapy

Cập nhật lần cuối: 2026-09-29

Bạn có quyền được cung cấp thông dịch viên miễn phí. Tại Hoa Kỳ, các bệnh viện và phòng khám nhận tài trợ liên bang phải cung cấp thông dịch viên đủ trình độ mà bạn không phải trả tiền. Bạn có thể yêu cầu tại quầy tiếp nhận hoặc trước buổi hẹn. Bạn không cần đưa người thân hoặc trẻ em đi để phiên dịch.

Trực tuyến: cancerexplained.org/languages/vi/chemotherapy

Dịch từ bài viết tiếng Anh trên cancerexplained.org. Bản tiếng Anh là bản đã được đối chiếu với nguồn.

Chỉ là thông tin giáo dục, không phải lời khuyên y tế. Một hệ thống biên tập có hỗ trợ AI đã giúp soạn trang này. Chưa có người thẩm định y khoa nào được nêu tên đã xem xét trang này, trừ khi có nêu tên.

Được in, sao chép và chia sẻ miễn phí nếu giữ nguyên nội dung. Không cần xin phép. Vui lòng không thay đổi nội dung y khoa. Trích dẫn: cancerexplained.org. Thông tin giáo dục, không phải lời khuyên y khoa.